

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra sociální práce

Dagmar Charvátová

**Organizační struktura a činnost Probační a
mediační služby České republiky středisko
Praha se zaměřením na činnost sekce Parole**

Bakalářská práce

Praha 2009

Autor práce: **Dagmar Charvátová**

Vedoucí práce: **PhDr. Andrea Matoušková**

Oponent práce: **Mgr. Iva Günzlová**

Datum obhajoby: 2009

Hodnocení:

Bibliografický záznam

Charvátová, Dagmar. Organizační struktura a činnost Probační a mediační služby České republiky středisko Praha se zaměřením na činnost sekce Parole. Praha: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Katedra sociální práce, 2009. Počet stran 65 Vedoucí bakalářské práce PhDr. Andrea Matoušková.

Anotace

V bakalářské práci se zabývám problematikou probační služby a to zejména tématem podmíněného propuštění. V práci je pojednáváno o jednotlivých odděleních služby, ale hlavní důraz je kladen právě na oddělení, které se zabývá podmíněným propuštěním. Za důležité rovněž považuji historické kořeny, díky kterým jsme se mohli dostat tam, kde jsme dnes. A samozřejmě potřeba se dále posouvat, vzdělávat a vylepšovat stávající systém. Pro potřeby praktické části bakalářské práce jsem sepsala kasuistiky, se kterými jsem přišla do kontaktu při své praxi na pražském probačním středisku. U každé kasuistiky se snažím ukázat její specifika a zároveň se zamýšlím nad tím, jak byly vyřešeny soudem a také jak tento výsledek ovlivnil další život klienta. V bakalářské práci jsem se pokusila nastínit roli sociálního pracovníka v tomto odvětví a jeho využití pro lepší funkčnost celého systému. Navíc je důležité poukázat na propojenost s právem, práce pro probační službu klade tedy na zaměstnance vysoké nároky. Je důležité se dobře orientovat jak v právním systému ,tak v oblasti komunikace s klientem. Ale to nejpodstatnější je ulehčit klientům v jejich obtížných životních situacích a pomoci jim k lepšímu a bezúhonnému životu.

Annotation

In my bachelor work I'm engaged in questions regarding the probation service and especially in subject of parole. In the work the are discussed particular parts of the service, however the main emphasis is placed on parole. The important part is also about historical roots, thanks to which we were able to reach the todays levels. And of course the need to move forward, educate and improve current systems. For the practital part of my work I have put together casuistries, which I met during my practice in

Prague probation centre. For each casuistry I'm trying to show its specificity and I'm thing over how they were figured out by the court and how the result have influenced the clients future life. In my work I'm lining out the part of the social worker in this sector and his role to improve the whole system. It is important to point out the connection with law, that means that working for probation service is asking high profession demands. It is necessary to be well acquainted with the legal system and be professional in communication with the client. However the most important role is to make the clients life easier in their hard times and help them to better and upstanding life.

Klíčová slova

Podmíněné propuštění, podmíněné odsouzení, dohled, recidivita, mladiství, probační služba, klient, sociální pracovník

Keywords

Parole, suspended sentence, control, recidivity, juvenile, probation service, client, social worker,

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v depozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze dne 11.prosince 2008

Dagmar Charvátová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi s mou bakalářskou prací pomáhali. A to doktorce Andree Matouškové, která mi mou práci vedla, dále magistře Ivě Grünzlové, ta se stala oponentkou mé bakalářské práce. Také bych chtěla poděkovat personálu knihovny, který byl vždy vstřícný. Velké díky patří rovněž mému okolí, jež se mnou mělo trpělivost během psaní práce

Obsah

OBSAH.....	3
ÚVOD.....	5
1. VÝCHODISKA PRO VZNIK PROBACE.....	6
1.1 STÁTY S COMMON LAW (ZVYKOVÉ PRÁVO).....	6
1.2 STÁTY S CIVIL LAW (OBČANSKÉ, STATUTÁRNÍ PRÁVO).....	7
2. HISTORIE PROBACE A PAROLE V ČR.....	8
3. MLADISTVÍ A PRÁCE PROBAČNÍ SLUŽBY	11
3.1 VYMEZENÍ POJMŮ – ZÁKON 218/2003SB.....	11
3.2 SPECIFIKA PRÁCE S MLADISTVÝMI.....	12
3.3 ČINNOST PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY S MLADISTVÝMI....	13
4. PODMÍNĚNÉ ODSOUZENÍ A PODMÍNĚNÉ ODSOUZENÍ S DOHLEDEM	15
4.1 VYMEZENÍ POJMŮ – ZÁKON 140/1961SB.....	15
4.2 PODMÍNĚNÉ ODSOUZENÍ.....	15
4.3 PODMÍNĚNÉ ODSOUZENÍ S DOHLEDEM	16
4.3.1 Úvod dohledu.....	17
4.3.2 Průběh dohledu.....	17
4.3.3 Závěr dohledu	18
5. OBECNĚ PROSPĚŠNÉ PRÁCE	19
5.1 VYMEZENÍ POJMŮ – ZÁKON 140/1961SB.....	19
5.2 POSTUP PŘI VÝKONU OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ.....	19
5.3 SPOLUPRÁCE MEZI PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBOU A SOUDY	20
5.4 POSKYTOVATELÉ OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ	20
6. MEDIACE	21
6.1 VYMEZENÍ POJMŮ – ZÁKON 257/2000SB.....	21
6.2 MEDIACE MIMO TRESTNÉ ČINY.....	21
6.3 PROSPĚŠNOST MEDIACE.....	21
6.4 OSOBA MEDIÁTORA.....	22
7. PRAKTICKÁ ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	23
7.1 PROBAČNÍ SPIS KLIENTA.....	23
7.2 TVORBA KASUISTIK.....	24
7.3 KASUISTIKY : MLADISTVÍ A NEZLETILÍ	24
7.3.1 Kasuistika mladistvý.....	24
7.3.2 Kasuistika nezletilý.....	26
7.3.3 Porovnání, klady a zápory.....	27
7.4 KASUISTIKY : PODMÍNĚNÉ ODSOUZENÍ A PODMÍNĚNÉ ODSOUZENÍ S DOHLEDEM.....	28

7.4.1	<i>Kasuistika podmíněné odsouzení s dohledem</i>	28
7.4.2	<i>Kasuistika podmíněné odsouzení s dohledem</i>	30
7.4.3	<i>Porovnání, klady a zápory</i>	31
7.5	PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ A PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ S DOHLEDEM	32
7.5.1	<i>Kasuistika : podmíněné propuštění s dohledem</i>	32
7.5.2	<i>Kasuistika : podmíněné propuštění s dohledem</i>	34
7.5.3	<i>Kasuistika podmíněné propuštění</i>	35
7.5.4	<i>Porovnání, klady a zápory</i>	36
8.	PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ A PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ S DOHLEDEM – PAROLE	38
8.1	VYMEZENÍ POJMŮ – ZÁKON 140/1961SB.....	38
8.2	VZNIK INSTITUTU PODMÍNĚNÉHO PROPUŠTĚNÍ.....	38
8.2.1	<i>Ve světě</i>	38
8.2.2	<i>V České Republice</i>	39
8.3	DŮVODY VEDOUcí K PODMÍNĚNÉMU PROPUŠTĚNÍ.....	40
8.4	PODMÍNKY PRO ŽÁDOST O PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ.....	42
8.5	PODAVATEL ŽÁDOSTI O PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ.....	44
8.6	PROCES PODÁNÍ ŽÁDOSTI O PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ.....	45
8.7	Soud.....	46
8.8	VÝKON DOHLEDU NAD PODMÍNĚNĚ PROPUŠTĚNÝM.....	47
8.8.1	<i>Cíle dohledu</i>	47
8.8.2	<i>Průběh dohledu</i>	47
8.8.3	<i>Závěr dohledu</i>	48
8.9	ROLE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA V INSTITUTU PODMÍNĚNÉHO PROPUŠTĚNÍ.....	48
8.10	JEDNOTLIVÉ SLOŽKY ZAPOJENÉ DO INSTITUTU PODMÍNĚNÉHO PROPUŠTĚNÍ.....	49
8.10.1	<i>Státní složky</i>	49
8.10.2	<i>Nestátní složky</i>	49
9.	POROVNÁNÍ INSTITUTU PODMÍNĚNÉHO PROPUŠTĚNÍ ČESKÉ REPUBLIKY A VELKÉ BRITÁNIE	51
	ZÁVĚR	54
	POUŽITÁ LITERATURA	55
	SEZNAM PŘÍLOH	57
	PŘÍLOHY	58

Úvod

Téma svojí bakalářské práce jsem si vybrala na základě podkladů, kterých se mi dostalo během studentské praxe na pracovišti PMS ČR středisko Praha. Po dobu trvání praxe jsem se seznámila s pracovní náplní pracovníka PMS a to jak s formální stránkou práce, tak i s praktickou částí – práce s klienty. Tématika probace a mediace mě zaujala natolik, že jsem se rozhodla ji začít zkoumat více do hloubky a zároveň jsem chtěla využít poznatků z praxe. Po zvážení těchto argumentů se zpracování bakalářské práce na toto téma jeví jako ideální řešení. Materiály pro zpracování práce jsem tedy mohla čerpat z více zdrojů. Praktická část práce se skládá z kasuistik, s jimiž jsem se setkala během praxe. Některé části teoretických kapitol mám doplněné ze školení, kterých se mi na praxi na jednotlivých oddělení dostalo. Zároveň nastudováním odborné literatury jsem se snažila získat co nejvíce podrobných informací, abych mohla práci kvalitně napsat. Cíl své práce vidím v celkovém shrnutí poznatků ohledně tematiky probace a podmíněného propuštění. Ale ráda bych své poznatky samozřejmě také prohloubila, a tím získala nad tématem větší přehled. Doufám, že se mi v práci podaří zachytit vše důležité a podstatné pro mé téma.

1. Východiska pro vznik probace

„V některých zemích základní formy probace existovaly nebo byly poprvé zavedeny již v 19.století. Zvláštní postavení má v této souvislosti Skandinávie. Například v Dánsku pomáhaly soukromé organizace propuštěným vězňům již přibližně od roku 1850, a již v roce 1905 byla probační práce vykonávána s vězni propuštěnými se zvláštní podmínkou.“ (Derks, 2002). Vznik probace a mediace lze tedy zasadit do této doby a to i ve zbytku Evropy a USA. Začínají vznikat různé spolky na podporu trestaných ,převážně náboženského charakteru, které se pomocí víry snaží pomáhat. Poměrně dlouhou dobu byla otázka probace na dobrovolnické úrovni a až postupem času začínají vznikat placená odborná probační místa.

„Probace jako alternativa k nepodmíněnému trestu odnětí svobody vznikla v polovině minulého století v USA (ve státě Massachussets byla uzákoněna již v r. 1878) a postupně se formovala v rámci anglosaského právního systému (v Anglii byla zakotvena v r. 1907). V kontinentální Evropě se probace vyvinula z klasického podmíněného odsouzení, kde se postupně začaly objevovat probační prvky.“(Rozum, 2000).

V evropských státech se liší různé zapojení státu do otázky probace a mediace. V některých zemích je tradice soukromého sektoru, který se zabývá provozováním probačních služeb např. Nizozemí, Anglie, Wales. Naopak země jako např. Česká republika, Irsko, Švédsko mají tradici státního výkonu probace.

Je tu také jiná historická tradice práva, která ovlivňovala vznik probace.

1.1 Státy s common law (zvykové právo)

- patří sem Velká Británie a USA, v těchto státech se vychází ze středověké tradice slibů. Pachatel přislíbil, že se bude chovat podle zákona a dával peněžní záruku. V tomto systému se nepoužívalo institutu dohledu.

1.2 Státy s civil law (občanské, statutární právo)

- patří sem kontinentální Evropa, zde se probace vyvíjela z institutu odkladu výkonu trestu. Dohled se začal používat až po 1. světové válce.

Celkově lze tedy vývoj shrnout jako velmi obtížný a složitý proces, při kterém má každý stát svá specifika. Probace a mediace musely urazit dlouhou cestu než se mohly stát tím, čím jsou dnes. Různý poměr zapojení státní a nestátní složky, dobrovolníků a profesionálů to vše ovlivňovalo a ovlivňuje vývoj a metody probace. Myslím, že se dá říci, že se postupuje stále kupředu ,a metodami srovnávání a pozorování se snad jednou docílí ideálního stavu.

2. Historie probace a Parole v ČR

Kořeny pocházejí už z dob první republiky, kdy začínaly snahy o práci s pachateli a oběťmi trestných činů. Výraznější snahy o pomoc v této oblasti se začaly projevovat na konci 60.let a to činností sociálních kurátorů v rámci tzv. postpenitenciární péče, což je pomoc propuštěným pachatelům z výkonu trestu. Tím nám vzniká počátek institutu Parole – rok 1970.

Velkým časovým zlomem v této oblasti byl rok 1989, kdy se otevřely nové možnosti pro úpravy v trestním právu v ČR. Několik základních úprav bych jmenovala :

- zavedení trestu obecně prospěšných prací (s účinností od 1. ledna 1996 (zák. č. 152/1995). § 45 - 45a tr.zák.)
- jako typický trest spojený s probací byl zaveden s účinností od 1. ledna 1998 (zák. č. 253/1997Sb.) trest podmíněného odsouzení s dohledem (§ 60a tr.zák.)
- v roce 1996 a to přesně od 1.1. byla do justičního systému zavedena místa pro probační úředníky při okresních a krajských soudech.
- ale největším pokrokem v této oblasti bylo v roce 2000 schválení zákona o probační a mediační službě a následné zahájení její činnosti k 1.1.2001

Probační a mediační služba působí na celém území České republiky a její ředitelství se nachází v Praze. Pobočky v ostatních městech se nazývají střediska a jsou kontrolována ředitelstvím. Momentálně se v České republice nachází 78 poboček probační a mediační služby (stav k roku 2006).

Středisko Praha

Středisko Praha je největším probačním střediskem v České republice, je to důsledek toho, že zastává činnost pro všechny soudní obvody v Praze. Dříve měl každý z deseti pražských soudních obvodů svoje vlastní probační oddělení, ale ty byly sloučeny pod jedno středisko. Velikost střediska klade na zaměstnance vysoké nároky na spolupráci a koordinaci jejich činností.

Středisko se dělí na oddělení, jsou to tato :

- vedení střediska
- oddělení obecně prospěšných prací
- oddělení probačních a mediačních činností pro mládež
- oddělení probačních mediačních činností pro dospělé

Rozdělení střediska na jednotlivá oddělení, ale přináší také výhody a to v podobě možnosti větší odbornosti a zaměřenosti na jednotlivá témata oddělení.

Počty zaměstnanců na Středisku Praha

Tabulka č. 1 – zdroj : www.pmscr.cz/download/Adresar_PMS_081124.pdf

Oddělení	Počet zaměstnanců
vedení střediska	4
oddělení obecně prospěšných prací	12
oddělení probačních a mediačních činností pro mládež	5
oddělení probačních mediačních činností pro dospělé	16

Počty zaměstnanců probační a mediační služby v ČR

Tabulka č.2 – zdroj výroční zprávy PMS ČR

Rok	Počet zaměstnanců
2002	198
2003	238
2004	238
2005	235
2006	304

Počty evidovaných případů probační a mediační služby v ČR

Tabulka č.3 – zdroj výroční zprávy PMS ČR

Rok	Počet evidovaných případů
2002	29291
2003	28365
2004	28403
2005	26338
2006	24885
2007	27648

Z těchto statistických tabulek, které zachycují činnost PMS ČR vyplývá, že na jednoho zaměstnance PMS připadá stále méně případů k projednání. Vidím to jako velmi pozitivní trend, jenž zvyšuje kvalitu poskytovaných služeb a zároveň zlepšuje pracovní podmínky pro zaměstnance.

3. Mladiství a práce probační služby

3.1 Vymezení pojmů – zákon č. 218/2003 Sb.

V legislativě České republiky je problematika trestní odpovědnosti mladistvých řešena v zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), jenž vstoupil v platnost 1.1.2004. „Nový zákon o soudnictví ve věcech mládeže vychází z koncepce tzv. restorativní (obnovující) spravedlnosti, která klade důraz na nápravu všech škodlivých následků způsobených trestným činem, na urovnání narušených vztahů mezi pachatelem a obětí, na odstranění škodlivých vlivů působících na děti a mladistvé a na využívání alternativních opatření při postihu jimi spáchaných trestných činů, resp. činů jinak trestných.“ (Císařová, Fenyk, Gřivna, 2008, s.675)

Dle zákona č. 218/2003 Sb. je mladistvým ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku (§2d) a dítětem mladším patnácti let ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku (§2c). Dále se rozumí mládeží, děti mladší patnácti let a mladiství (§2b).

Dle §10 zákona č. 218/2003 Sb. jdou mladistvému uložit pouze opatření (u mladistvých se nepoužívá termínu trest pro příliš negativní vnímání tohoto slova).

Typy opatření :

- výchovná opatření
- ochranná opatření
- trestní opatření

3.2 Specifika práce s mladistvými

Prioritní je zde zájem na ochraně mladistvých před škodlivými vlivy, vytvoření podmínek pro jejich zdravý sociální a duševní rozvoj, obnově jejich jednáním narušených sociálních vztahů a dosažení toho, aby se v budoucnu zdrželi páčání trestné činnosti.“(Schelleová, 2004, s.161)

Výsledkem práce s mladistvými by mělo být jejich co nejrychlejší zapojení zpět do společnosti – škola, rodina. A zároveň snížení rizika recidivy na minimum. Jako stěžejní bod práce s nimi vidím individuální přístup a celkové zhodnocení situace, zde je velký prostor pro sociální pracovníky. Je důležité si důkladně prověřit sociální zázemí, duševní vyspělost, hodnotový žebříček a povahové rysy mladistvého. Podstatná je i spolupráce s dalšími orgány, se kterými mladiství přijdou do kontaktu. Osobně jsem byla na praxi u kurátorů pro děti a mládež a viděla jsem „jak je důležitá spolupráce se školou a Orgánem sociálně právní ochrany dětí dále - OSPOD a případně i s PMS. Je tak možné mít mladistvého pod kontrolou z více stran a zároveň mít společný postup, který považuji za nutný, pokud chceme dosáhnout pozitivních výsledků. V neposlední řadě je také důležitá spolupráce s rodinou mladistvého, i když je pravdou, že v mnoha případech nesou i oni vinu na jeho protiprávním jednání. Poté je nutné pracovat s celou rodinou, zapojit rodiče, aby měli na dítě pozitivní vliv a ne naopak.

U mladistvých je hlavně nutné myslet na budoucnost, na to, aby jeden chybný krok v mládí neznamenal celoživotní poškození. Nechci omlouvat trestnou činnost, ale každý si jistě vzpomene, že v tomto rizikovém věku je snadnější než kdy jindy udělat nějakou chybu. V tomto věku se dotváří osobnost a hodnotová stupnice. Proto vidím snahu jiného přístupu k mladistvým jako nezbytně nutnou. Výborným příkladem této snahy je využití alternativních opatření.

Trestům pro mladistvé by měly předcházet možnosti, kdy by pochopili, co udělali „a tím měli možnost nápravy svého činu. I nárůst odborníků, kteří se zabývají touto problematikou je jen ku prospěchu situace. U policie, kurátorů, sociálních pracovníků, výchovných poradců, pracovníků OSPODu a probačních úředníků všude

tam najdeme specialisty na práci s mládeží. Ti by měli být znalí specifických přístupů ,a tím co nejvíce přispívat k nejlepším výsledkům při práci s mladistvými. Rovněž u soudu pro mladistvé jsou vyškolení soudci pro mládež, soudní příslušnost u mladistvých je podle místa bydliště. Za ideální stav se považuje ,pokud soud případ rozhodne už v přípravném řízení ,a nemusí dojít k vykonávacímu řízení.

3.3 Činnost probační a mediační služby s mladistvými

Je upravena v zákoně č. 218/2003 Sb. Podle § 3 odst. 8 ZSVM soudci, státní zástupci, příslušníci policejních orgánů a úředníci Probační a mediační služby působící v trestních věcech mládeže musí mít zvláštní průpravu pro zacházení s mládeží. PMS může být též pověřena stejně jako OSPOD, aby vypracovala zprávu o osobních, rodinných a sociálních poměrech mladistvého a aktuální životní situaci mladistvého. Tato zpráva pak může být použita soudem pro mládež při přípravném řízení a při konečném rozhodnutí ve věci.(§55 a §56 ZSVM)

V případě, že je mladiství trestně stíhán, zatčen nebo vzat do vazby, je nutné uvědomit příslušného úředníka PMS.

PMS se zapojuje už v přípravném řízení – může pomoci sjednat mediaci mezi mladistvými a poškozenými. Zjišťuje ochotu mladistvého uhradit škodu, snahu o setkání s poškozeným. Tím může pomoci, aby se případ vyřešil rychleji a zároveň mladistvému umožní dokázat snahu o nápravu – to mu může pomoci při vynášení rozsudku.

Dále může probační úředník spolupracovat s mladistvým při uložení dohledu. Dohled ukládá soud pro mládež nebo státní zástupce. Dohledem se rozumí pozorování mladistvého v rodině, ve škole, sleduje se jeho chování. Tím se snažíme snížit riziko recidivy či jiných nevhodných projevů chování. Při první schůzce u probačního úředníka se vysvětlí, co to dohled je a co je jeho podstatou. Při dohledu je vypracován probační program a to ve spolupráci s mladistvým. Je vhodné, když je přítomen

zákonný zástupce. V programu je vypracováno schéma postupu a povinností během dohledu. V případě uložení výchovných povinností je součástí programu jejich dodržování. V průběhu dohledu je mladistvý povinen docházet na schůzky, plnit probační program, pravdivě informovat probačního úředníka o svém bydlišti a celkové situaci. V případě, že se nemůže na schůzku dostavit, je nutná omluva. Po určeném časovém úseku – nejčastěji půlroční lhůta - je probační úředník povinen napsat zprávu o dohledu, kde popíše průběh dohledu, plnění povinností mladistvého, jeho zapojení do programu.

Práce probačního úředníka s mladistvými je kontrolní složkou při jejich nápravě a návratu do společenského života. Je důležité udržovat autoritu úředníka, ten by měl být spravedlivý, ale důsledný, pokud má dohled splnit svou úlohu. Zároveň je klíčová i spolupráce s dalšími orgány. Na závěr této kapitoly bych už jen dodala, že cílem práce probační služby je co nejméně delikventů. K tomu je také velmi nápomocná prevence a výchova.

Vývoj počtu případů u mladistvých v porovnání celkového počtu případů

Tabulka 4. – zdroj výroční zprávy PMS

Rok	Celkem případů	Počet případů mladistvých	Procentuální podíl tr.č. mladistvých
2002	29291	2267	7,7 %
2003	28365	2270	8 %
2004	28403	3969	14 %
2005	26338	3780	14,4 %
2006	24885	3817	15,3 %
2007	27648	4553	16,5 %

V této tabulce je vidět až alarmující nárůst počtu trestných činů u mladistvých, myslím, že dvojnásobné zvýšení případů během čtyř let je opravdu velmi vysoké. To jen dokazuje nutnost zvýšené pozornosti u případů, kdy je pachatelem mladistvý. Zároveň je velmi podstatné zkusit zlepšit prevenci a snížit riziko recidivy na minimum.

4. Podmíněné odsouzení a podmíněné odsouzení s dohledem

4.1 Vymezení pojmů – zákon č. 140/1961 Sb.

Podmíněné odsouzení je definováno v trestním zákoně č. 140/1961 Sb. a to v rozmezí § 58 – 60 a podmíněné odsouzení s dohledem, které je ustanoveno tímž zákonem, ale § 60a. Oba tyto tresty jsou alternativním řešením k nepodmíněným trestům odnětí svobody. Soud může podmíněně odložit výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího dvě léta, jestliže vzhledem k osobě pachatele, zejména s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a prostředí, ve kterém žije a pracuje, a k okolnostem případu má důvodně za to, že účelu trestu bude dosaženo i bez jeho výkonu (§58 TrZ). Hranice zkušební doby je jeden až pět let, zkušební doba počíná právní mocí rozsudku (§59 TrZ). Při podmíněném odsouzení s dohledem stanoví soud zkušební dobu na jeden rok až pět let; zkušební doba počíná právní mocí rozsudku. (§60a odst.2 TrZ).

4.2 Podmíněné odsouzení

„Podstata podmíněného odsouzení spočívá v tom, že soud vynese odsuzující rozsudek a uloží trest odnětí svobody, ale jeho výkon odloží (přesněji řečeno výkon trestu odnětí svobody promine) pod podmínkou, že odsouzený se bude ve stanovené zkušební době řádně chovat a vyhoví uloženým podmínkám.“(Sotolář, Púry, Šámal, 2000, s.276). Takto by se stručně dalo definovat podmíněné odsouzení, ale celá věc je mnohem složitější. Podstatné je rozhodnutí, komu je vhodné tento trest uložit a komu nikoliv. Tzn. snažit se předem odhadnout, u koho bude stačit k nápravě podmíněný trest a u koho už nebude dostačující.

To jestli bude využita alternativa podmíněného odsouzení, záleží na soudci. Vždy by měl pečlivě zvážit zda je nutné, aby pachatel trestného činu nastoupil do

výkonu trestu odnětí svobody. Podmíněné odsouzení je vhodné pro pachatele, kteří jsou prvně trestaní, samotné stíhání je pro ně dostatečně napravující, chtějí a dávají najevo, že chtějí dále vést řádný život. Také u mladistvých je to velmi vhodné řešení

K podmíněnému odsouzení může soud ještě ustanovit přiměřené povinnosti a omezení. Velmi časté je uložení náhrady škody, pokud byla během trestného činu nějaká spáchána.

Podmíněné odsouzení pokud je plněno řádně a jsou dodržovány veškeré podmínky stanoveny soudcem umožňuje, že nikdy nemusí dojít k výkonu trestu odnětí svobody. Tím zároveň šetří peníze, ale jako podstatnější vidím fakt, že u odsouzeného nedochází k přetrhání sociálních, pracovních a rodinných vazeb. To je podle mého největší výhoda podmíněného odsouzení. Odsouzený zůstane ve svém přirozeném prostředí, které mu například i lépe umožní splácet vzniklou škodu, a zároveň není poznamenán pobytem ve vězeňském zařízení. Je samozřejmě důležité správně uvážit vhodnost tohoto trestu. Soud rozhodne, zda stačí pouze pohrůžka vězení, aby došlo u pachatele k nápravě. Dobrým příkladem je trestný čin zanedbání povinné výživy, za tento trestný čin vidím alternativu podmíněného odsouzení jako velmi vhodnou. A to z několika důvodů: pachatelé tohoto trestného činu jsou nejčastěji běžně pracující občané, kteří nechtějí platit. Tím, že je necháme nastoupit do výkonu trestu odnětí svobody, se nám nepodaří napravit základní podstatu - a to tedy neplacení výživného. Vhodnější variantou by mohly být tresty : podmíněné odsouzení – dále PO, podmíněné odsouzení s dohledem – dále POD nebo trest obecně prospěšných prací - dále OPP.

Celkově rostoucí trend udělování tohoto trestu vidím jako pozitivní možnost pro mnoho odsouzených.

4.3 Podmíněné odsouzení s dohledem

Je stejným trestem jako samotné podmíněné odsouzení, ale soud s přihlédnutím k případu, uzná za vhodné nad odsouzeným vyslovit ještě dohled probačního pracovníka. Dohled se často vyslovuje nad pachateli závislými na návykových látkách a

mladistvými. Jsou to případy, u kterých je větší riziko recidivy. Při podmíněném odsouzení s dohledem je odsouzenému určen probační úředník, který nad ním bude po dobu trvání zkušební doby vykonávat dohled.

Během své praxe na středisku PMS ČR Praha jsem měla možnost zúčastnit se náslechů při výkonu dohledu. Průběh dohledu bych pro potřeby práce rozdělila na tři části.

4.3.1 Úvod dohledu

Při výkonu dohledu nad novým klientem je mu určen příslušný probační úředník. Po jeho určení se s klientem dohodne první setkání. Dohoda může být telefonická nebo doporučeně poštou. V případě, že se klient nedostaví, následují další dvě výzvy. Pokud nereaguje, napíše úředník zprávu na soud o neplnění probačního dohledu.

V případě, že se klient dostaví, dostane od úředníka poučení o tom, co je to dohled, jak by ho měl správně plnit a také, jaké jsou kompetence úředníka. Během prvních schůzek je sestaven probační program, který popisuje náplň dohledu (např. může obsahovat i splátkový kalendář na náhradu škody, či dlužné částky).

4.3.2 Průběh dohledu

V této fázi se nacházíme zhruba v půlce dohledu, i zde se může stát, že klient přestane plnit dohled – poté je postup stejný jako v úvodu dohledu.

Pokud dohled dále plní, na schůzkách se řeší, zda také plní povinnosti a omezení pokud je má uloženy. Dalšími tématy bývá bytová, rodinná a finanční situace klienta. S probačním úředníkem by se měly řešit i soukromé problémy. On může doporučit specializované pracoviště (léčebna pro drogově závislé, manželská poradna apod.). Během této části dohledu by mělo docházet k postupné nápravě poměrů odsouzeného.

Probační úředník by měl pozitivně motivovat svého klienta a snažit se nalézat schůdné cesty nápravy. Měl by mít přehled o pomocných organizacích a o možnostech jejich využití.

4.3.3 Závěr dohledu

Doba před ukončením dohledu, opět pokud nastane problém úředník postupuje jako v prvních dvou případech. Jestliže se nacházíme na správném místě a dohled splnil svou funkci, tak klient po celou dobu dohledu žil řádným životem a splnil všechny podmínky soudem mu uložené. To je ideální situace, ale v praxi to samozřejmě takto vždy nefunguje. Jako úspěšný dohled bych viděla ten, během kterého nedošlo k recidivě a klient se snaží podle svých možností plnit své závazky.

Během dohledu úředník píše průběžné zprávy na soud. Zároveň zaznamenává každé sezení s klientem, telefonát či písemnou domluvu a ukládá je do klientova osobního spisu. To pro případ klientovi pozdější recidivy nebo pro zhodnocení celého průběhu dohledu.

5. Obecně prospěšné práce

5.1 Vymezení pojmů – zákon č. 140/1961 Sb.

Obecně prospěšné práce jsou právně upraveny v trestním zákoně č. 140/1961 Sb. a to §45 a §45a. Obecně prospěšné práce jsou alternativním trestem k trestu odnětí svobody, ten ale nesmí převyšovat pětiletou hranici. Zároveň mohou být uloženy i jako samostatný trest. V české legislativě se trest obecně prospěšných prací využívá od roku 1996. V trestním zákoně je tento trest řazen jako druhý nejpřísnější po trestu odnětí svobody podmíněně i nepodmíněně.

Pro dospělé je výměr OPP 50 až 400 hodin, pro mladistvé je to 50 – 200 hodin. V případě neplnění se přeměňují na trest odnětí svobody a to poměrem za dvě neodpracované hodiny OPP je jeden den trestu odnětí svobody. Trest OPP je administrativně velmi náročný, ukládá ho soud v místě, kde byl spáchán trestný čin. Ale o místě výkonu rozhoduje soud v místě trvalého bydliště. Výkon obecně prospěšných prací je odsouzený povinen vykonat nejpozději do jednoho roku od uložení trestu a to ve svém osobním volnu a bez finanční odměny.

Obecně prospěšné práce jsou často zaměňovány s veřejně prospěšnými pracemi. Rozdíl je v tom, že veřejně prospěšné práce jsou projektem městských úřadu pro těžce umístitelné uchazeče o zaměstnání, mají jim pomoci získat praxi.

5.2 Postup při výkonu obecně prospěšných prací

Trest OPP je možno uložit trestním příkazem nebo v hlavním líčení rozsudkem. Poté je nutné vybrat místo výkonu – soud vybere z katalogu poskytovatelů prací nebo je možné tím pověřit probační službu. V momentě, kdy je místo vybrané, má odsouzený povinnost se tam do 14 dnů dostavit a dojednat podmínky pro výkon trestu. Nejčastějšími místy pro výkon trestu jsou různé pomocné práce např. ve stavebnictví, v

sociálních zařízeních nebo v úklidových službách. S poskytovatelem místa je dohodnut časový plán a náplň práce. Během výkonu poskytovatel spolupracuje s probační službou, ta by měla dohlížet na výkon trestu a zároveň pomáhat řešit možné problémy mezi poskytovatelem a vykonavatelem OPP.

5.3 Spolupráce mezi probační a mediační službou a soudy

Soud v přípravném řízení pověří PMS, aby zjistila stanovisko klienta k výkonu trestu OPP, jeho zdravotní stav. Na základě těchto podkladů je vypracována zpráva pro soud a je možné vytipovat vhodného poskytovatele. Po jejich předložení soud rozhodne, zda uloží trest OPP či ne. V případě, že soud uloží OPP, může odsouzeného rovnou poslat na vytipované místo. PMS poté kontroluje výkon OPP.

Pracovníci PMS by měli chodit do „terénu“ a osobně kontrolovat výkon trestu – problém je v malého počtu zaměstnanců a časové náročnosti osobních návštěv. Pokud klient neplní trest OPP, návrh na přeměnu trestu může podat PMS, poskytovatel nebo může soud přeměnit bez návrhu ve veřejném zasedání.

5.4 Poskytovatelé obecně prospěšných prací

Poskytovateli bývají : stát, státní instituce, zdravotnická a sociální zařízení nebo neziskový sektor. PMS by měla s poskytovateli úzce spolupracovat, dodávat podporu. Pokud má instituce zájem získat pracovníka na výkon OPP, zažádá si u PMS o jeho přidělení. Pokud bude organizace schválena okresním soudem, bude přidělen odsouzený na výkon trestu. Po jeho nástupu je nutné informovat PMS, v případě neplnění podmínek trestu se informuje PMS a ta vyřeší vzniklý konflikt.

Poznámka : tato kapitola je zpracována z interních materiálů PMS ČR středisko Praha.

6. Mediace

6.1 Vymezení pojmů – zákon č. 257/2000 Sb.

Mediace je upravena v zákoně č. 257/2000 Sb. o probační a mediační službě. Mediací se rozumí řešení vzniklých konfliktů mimosoudní cestou za pomoci mediátora. Mediace lze provádět pouze s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného (§ 2. odst. 2 ZPMS). Tímto se mediace stává dobrovolnou činností, a tím umožňuje obviněnému a poškozenému aktivní účast na řešení. Usnadňuje nalezení vhodného výsledku jednání.

6.2 Mediace mimo trestné činy

V našem právním řádu je mediace upravena pouze pro potřeby trestních jednání, ale už dnes jsou organizace, které se zabývají netrestními mediacemi. Co se týká využívání mediací je pole působnosti skoro neomezené. Mohly by být mediace manželské, obchodní, dědické atd. Zkrátka každá oblast činnosti, kde se mohou střetávat lidské názory, by mohla být cílem mediace.

6.3 Prospěšnost mediace

Hlavní cíle mediace : urychlení soudního řízení, pomoc poškozenému dosáhnout rychleji jeho nároky, možnost osobního kontaktu mezi pachatelem a poškozeným – prostor pro omluvu a dohodu. Samozřejmě jsou případy, kdy mediace není vhodná, např. v případě znásilnění. Myslím, že celkově výhody využívání mediací jsou natolik výrazné, že by se jejich využití mělo stále rozšiřovat a to nejen v trestním právu.

6.4 Osoba mediátora

Mediátor je klíčový pro úspěšnou mediaci, je to zprostředkovatel dohody mezi pachatelem a obětí, je oprávněn dát podnět k zahájení řízení o narovnání. .(Císařová, Fenyk, Gřivna, 2008, s.444). Na pracovní místo mediátora a pro získání specifických schopností pro tuto profesi je nutné absolvovat vzdělávací kurzy. Jeho osoba by měla být vstřícná, klidná, naslouchající a schopná udržet debatu na určité úrovni, která povede k řešení.

7. Praktická část bakalářské práce

V praktické části bakalářské práce využiji kasuistiky, které jsem získala během své praxe u probační a mediační služby středisko Praha. Pro vypracování kasuistik mi byl umožněn náhled do spisů probačních úředníků a zúčastňovala jsem se konzultací s klienty. V kasuistikách neuvádím jména a to z důvodu ochrany osobních údajů a prohlašuji, že kasuistiky budou využity pouze pro zpracování bakalářské práce a dále nebudou mou osobou jinde publikovány.

7.1 Probační spis klienta

Na úvod praktické části považuji za důležité rozebrat, co všechno je součástí spisu klienta u probační služby. Důležité se to jeví z důvodu objasnění tvorby zde použitých kasuistik. Spis je pro případ velmi důležitou částí, při převzetí jiným probačním úředníkem umožní kvalitní přehled o dohledu. Při opětovném trestání klienta umožní náhled na minulý výkon dohledu.

Každý spis pro přehlednost obsahuje seznam vložených formulářů a zpráv, ten se nachází hned na začátku složky. Materiály jsou řazené podle data založení a každá strana ve spisu má přidělené číslo. V běžném spisu se nachází kopie rozsudku či rozsudků vydaných soudem. Dále poučení o probačním programu a jeho znění. Jakákoliv komunikace s klientem musí být založena do spisu v podobě vypracované zprávy. Mohou být zapsány závazky, povinnosti a psychologické posouzení osobnosti klienta. V případě podmíněného propuštění, jsou to zprávy z doby během výkonu trestu a formulář o žádost k podmíněnému propuštění.

Spis by měl být celistvým přehledem o tom, jak probační a mediační služba pracuje s klientem. A také o klientově ochotě spolupracovat se službou. Před seznámením s novým klientem mi byla dána jeho složka k nastudování, abych pochopila jedinečnosti případu. Co se týká poznatků z praxe a následného zpracování bakalářské práce, tak spisy mi velmi ulehčily pochopení některých situací.

7.2 Tvorba kasuistik

Při výběru vhodných kasuistik pro mou práci jsme snažila vybírat tak, aby pokryly celou pracovní náplň probační služby. Zároveň jsem vybírala takové případy, se kterými se mi podařilo během mé praxe setkat.

Jednotlivé kasuistiky budu řadit dle kapitol v teoretické části práce. Pro každé téma jsem vybrala dvě kasuistiky a to vždy jednu, u které jsem nabyla dojmu, že je správně vyřešená. A druhou, u které jsem si nebyla jistá správností trestu nebo postupu při řešení. Nakonec tyto dvě kasuistiky porovnávám a snažím se ukázat klady a zápory, které se mohou u daného tématu objevit.

7.3 Kasuistiky : mladiství a nezletilí

7.3.1 Kasuistika mladistvý

Obžalována byla uznána vinnou proviněním podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. ve znění zák. č. 265/2001 Sb. A ve znění zák. č. 218/2003 Sb. a odsouzena podle § 250 odst. 4 tr.zák. ve znění zák. č. 218/2003 Sb. za použití § 58 odst. 1, §60a odst. 1 tr. zák. a §31 odst. 1, §33 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. k trestnímu opatření odnětí svobody v trvání 15 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu dvou let a šesti měsíců za současného vyslovení dohledu nad mladistvou. Mladistvá je povinna zaplatit náhradu škody poškozenému částku cca 5milionů korun.

Trestný čin se stal v roce 2000, tehdy byla obžalovaná mladistvá, první rozsudek jménem republiky byl vydán 2005, ale v důsledku odvolání bylo pravomocné rozhodnutí vydáno v roce 2007 odsouzená už dospělá, ale stále posuzována jako mladistvá. I dohled probační služby absolvuje na oddělení pro mladistvé a až po určité prodlevě způsobené pozdním zasláním soudního rozhodnutí.

Odůvodnění rozsudku : trestný čin podvodu měl být spáchán se spolupachateli - pokus odebrat zboží bez zaplacení. Bylo dokázáno, že mladistvá se výrazněji aktivně nepodílela na trestné činnosti, byla odsouzena hlavně k náhradě škody, která jest cca 5 milionů korun. Tím se podílela svým aktivním jednáním nejméně ve výši hranice škody velkého rozsahu. Společenskou nebezpečnost snižuje dosavadní bezúhonný život a věk mladistvé. Možnost nápravy byla zkoumána a dosavadní život mladistvé a její osobnost neskýtají dostatečné záruky řádného života – závislost na návykových látkách. Aby nedošlo k recidivě nebo opětovné závislosti, by měli přispět pracovníci probační služby.

Průběh dohledu : v březnu 2008 byla odsouzená pozvána na první konzultaci u probační služby. Převzala poučení o dohledu, byla informována o průběžném zasílání zpráv o průběhu dohledu. Zaměstnána je pouze brigádně, zároveň má vyživovací povinnost k nezletilému dítěti. Chtěla by uzavřít manželství, ohledně toho byla poučena o předmanželské smlouvě. Této klientce byla smlouva doporučena. V případě, že by se vzali, bez ní by majetek manželů propadl na splacení jejich dluhů. Probrány možnosti insolvenčního zákona, klientka oznámila, že si podala žádost o milost u prezidenta republiky. V otázce užívání drog klientka sdělila, že abstnuje. Nikdy se neléčila v žádném zařízení, ač jí byla léčba doporučena. Ze závislosti se klientka dostala sama. V otázce vzdělání jsou u klientky mezery, které ovšem nemusejí být konečné. Klientka má nedokončené středoškolské vzdělání. Otázkou vzdělávání se zabýval probátor během dohledu – možnosti dokončení výučního či středoškolského vzdělání. Probíráno hledisko budoucího uplatnění na trhu práce a zájem klientky o práci se zvířaty – zjišťovány vhodné obory. V průběhu soudního řízení byla klientka na mateřské dovolené – ta byla předčasně ukončena úmrtím dítěte. Stále jsou patrné stopy psychické újmy – byla dohodnuta návštěva psychologické poradny. Ke spolupráci s PMS ČR se klientka staví odpovědně a dostavuje se v pravidelných intervalech na konzultace.

Závěrečné zhodnocení : trestný čin byl spáchán před dlouhou dobou a osobnost klientky od té doby prošla vývojem, který přináší kladné výsledky. Zodpovědně se staví ke své práci, chtěla by vést řádný život. Ovšem dluhy jsou velkým problémem, který jí velmi ztěžuje nový začátek. Insolvenční zákon pro ni není vhodný a výše dluhu nedává moc šancí na jeho úplné zaplacení. Co se týká žádosti o milost, neví se prozatím, jak

řešení pokračuje. Klientce nezbyvá nic jiného než zůstat nemajetná. Dohled se jeví jako účelný v oblasti poradenství a zátěžových situacích. Zarazila mě délka celého řízení. Z toho vyplývá zbytečné navýšení dluhu.

7.3.2 Kasuistika nezletilý

Podezření ze spáchání činu jinak trestného loupeže podle ustanovení § 234 odst. 1 tr. zák., neboť z důvodu věku nezletilého je trestní stíhání nepřipustné. Proběhlo uložení opatření podle § 90 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb. v platném znění o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a to uložení dohledu probačního pracovníka nezletilému.

Odůvodnění rozsudku : činu loupeže jinak trestného se podle Policie ČR dopustil odcizením mobilního telefonu za použití zavíracího nože a pohružek smrti. Nezletilý je v péči oddělení sociální prevence, absolvoval pobyt na dětské psychiatrii, opakovaný pobyt ve stacionáři. Veškerá výchovná opatření však nevedla ke zlepšení chování nezletilého. Psychologické vyšetření ukázalo, že je nadprůměrně inteligentní a problémy ve škole tedy nejsou důsledkem snížených rozumových schopností. Soud se tedy rozhodl uložit dohled probačního pracovníka, ten při výkonu dohledu pravidelně navštěvuje nezletilého doma i ve škole. Je také nutná další psychoterapeutická péče i spolupráce s kurátory pro mládež.

Průběh dohledu : Nezletilý vyrůstá spolu se svou matkou a čtyřmi sourozenci, s otcem se nestýká. Matka uvádí, že výchovné problémy jsou pouze s ním, ostatní děti prospívají řádně. Problémy ve škole jsou výchovného a dlouhodobého rázu, zájmy klient neuvádí. Stýká se pouze s „partou“ starších chlapců, kteří na něj mají negativní vliv. Na konzultace klienta doprovází jeho matka k dohledu přistupují zodpovědně. Klient i matka se bojí ústavní výchovy, která je nařízena soudem. Nezletilý uvedl, že jeho cílem je nedostat se do ústavní výchovy. Toho chce dosáhnout zlepšením ve škole a plněním požadavků kurátorky. Byla navázána spolupráce mezi PMS ČR a OSPOD – společná koordinace působení na klienta, motivovat ho ke zlepšení.

Závěrečné zhodnocení : nezletilý vidí školu jako problém, škola ho nebaví a v učitelích nevidí autoritu. Je inteligentní a vykazuje známky předčasné vyspělosti. Myslím, že je šance ke zlepšení, pokud budou všichni spolupracovat. Jako velmi pozitivní vidím velké zapojení matky, která o nezletilého projevuje velký zájem. Dohled hodnotím jako účelný a užitečný. Navíc ve spolupráci s kurátory je možné na nezletilého opravdu pravidelně dohlížet. Momentálně je pro něj motivující strach z ústavní péče, pokud dojde ke zlepšení, bylo by kontraproduktivní ho do ústavní výchovy umísťovat. Na druhou stranu je zřejmá potřeba určité formy „hrozby“. Je možné, že do budoucna začne sám hodnotit bezproblémové jednání jako výhodnější a zůstane u zlepšení.

Na tomto případě je vidět, že nezletilého je možné určitými opatřeními omezit, pokud páchá činnost jinak trestnou. To popírá dosti často rozšiřovaný názor, že nezletilý jsou zákonně nepostižitelní.

7.3.3 Porovnání, klady a zápory

U prvního případu mi přijde podmíněné odsouzení s dohledem jako dobré řešení, zvláště v případě, kdy se jedná o mladistvou, ale zarazila mě výška částky, která byla určena jako náhrada škody. Přijde mi, že pro další život odsouzené by bylo lepší odpykat si trest v nápravném zařízení než povinnost uhradit tak obrovskou částku. Jako dobré řešení vidím možnost milosti prezidenta republiky, ale ta je prozatím pouze v jednání. Výše částky znemožňuje klientce vedení běžného života. Individuálnější přístup a posouzení možností klientky mohl vést k lepším výsledkům.

U druhého případu vidím individuální postup a snahu co nejefektivněji nezletilého usměrnit. Možnost ústavního řešení na posledním místě se i mně osobně jeví jako dobré rozhodnutí. Soud se nejdříve snažil zkusit všechna možná řešení. Ustanovení dohledu se naštěstí ukázalo jako dobrá a účinná volba. Je to šance pro nezletilého vyhnout se traumatu ústavní výchovy a to je vždy pozitivní. Jako vhodnou vidím

možnost ponechání její hrozby. Zájem matky je také velmi důležitý. Tento případ se jeví jako vzorový pro řešení obdobných případů.

Oba případy byly souzeny podle zákona 218/2003 Sb. ale jinými soudci. V jednom případě dle mého názoru správně vyřešení situace a u druhého sice snaha, aby se mladistvá nedostala do výkonu trestu odnětí svobody, ale poté neúměrně vysoká náhrada škody. Myslím, že stejně jako u těchto dvou případů i u dalších kasuistik budu narážet na osobnost soudce a nutnost zaměstnávání kvalifikovaných odborníků.

7.4 Kasuistiky.: podmíněné odsouzení a podmíněné odsouzení s dohledem

7.4.1 Kasuistika podmíněné odsouzení s dohledem

Odsouzená spáchala trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst.1 tr.z. Byla odsouzena podle § 213 odst.1 tr.z. s přihlédnutím k § 314e odst.2 tr.ř. k trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců. Podle § 60a odst.1, 2. 1 tr.z. se výkon tohoto trestu podmíněně odkládá za současného uložení dohledu na zkušební dobu v trvání 2 let. Dále se obviněné ukládá povinnost podle § 60a odst.3 , aby ve zkušební době podmíněného odsouzení s dohledem dle svých sil a možností uhradila dlužné výživné a podávala o tom zprávu PMS ČR. Dále jí byly trestním příkazem uloženy tresty OPP ve výměře 250 hodin za totožnou trestnou činnost.

Odůvodnění rozsudku : za trestný čin zanedbání povinné výživy byla klientka odsouzena poprvé. Celkově je to také její první trestná činnost. Jako prvopachatelí jí byl trest podmíněně odložen. Trest byl vyřešen povinností uhradit dlužnou částku na výživném – tedy nahradit škodu.

Průběh dohledu : Klientka byla poučena o výkonu dohledu. Bydlela se svým manželem u jeho rodičů, bydlení hodnotí kladně. Byla nezaměstnaná a nebyla nahlášená

na úřadu práce, pracuje příležitostně na brigádách. S bývalým manželem je rozvedená, dcera je u něj z důvodu neuspokojivých podmínek k bydlení u klientky. Výživné neplatila z důvodu své špatné finanční situace.

Vztah s manželem procházel krizí, momentálně neví, kde se manžel nachází. Klientka byla navíc manželem fyzicky týraná. Manžel klientce také zabavoval finanční prostředky, následně byl klientce předán kontakt na pracoviště zabývající se domácím násilím. Tuto situaci uvedla jako důvod pro neschopnost splácet řádné výživné. Přestěhovala se ke kamarádce, pracuje pouze brigádně. Vyčíslily se dluhy, je nutné uhradit splátku za auto, uhradit dluh na zdravotním pojištění a výživném. Klientka řádně spolupracovala s probačním úředníkem. Projevovala snahu hradit dlužné částky

Opětovně se přestěhovala k manželovi, situaci uvádí jako stabilní. Poté došlo k zhoršení rodinné situace, klientka uvádí, že je bez prostředků k úhradě výživného – konzultována možnost odejít od manžela. V průběhu dohledu klientka chodila na konzultace pozdě a častokrát se nedostavila vůbec. Obecně prospěšné práce nevykonává a dluh na výživném neplatí. Stíhána Policií ČR pro neplacení výživného.

Závěrečné zhodnocení : klientka zpočátku dohledu pravidelně docházela a projevovala snahu uhradit dluhy a vést řádný život. Dále v průběhu dohledu její snaha slábla až nakonec dohled plnila pouze okrajově a ke splácení dluhů nedocházelo vůbec. Dále i to, že neplnila soudem uložený trest obecně prospěšných prací nesevředly v její prospěch. Klientce hrozí, že soud převede podmíněné odsouzení na nepodmíněný trest odnětí svobody. Odsouzená dostala příležitost k tomu, aby mohla na svobodě upravit své životní poměry do žádoucího stavu, bohužel se tak nestalo, a už je pouze na soudu, jak se rozhodne nastalou situaci řešit. Bylo by ale správné, aby došlo k přeměně trestu. Je totiž zřejmé, že hrozba nepodmíněného trestu není pro odsouzenou dostatečná k vedení řádného života, a tedy podmíněné odsouzení s dohledem se minulo účinkem.

7.4.2 Kasuistika podmíněné odsouzení s dohledem

Odsouzený spáchal trestný čin vraždy ve stádiu pokusu. Odsouzen byl podle § 219 odst. 1 trestního zákona za použití § 40 odst. 2 tr.z. a § 32 odst. 2 tr.z. k trestu odnětí svobody v trvání tří let. Podle § 60a odst. 1 tr.z. byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let. Dále povinnost podrobit se psychosociálnímu dohledu probačního úředníka. Podle § 72 odst. 2 písmena b odst. 4 tr.z. bylo odsouzenému uloženo ochranné psychiatrické léčení ambulantní formou. Dále povinnost uhradit škodu podle § 228 odst. 1 tr.ř. ve výši cca 70000kč.

Odůvodnění rozsudku : odsouzený napadl matku své manželky (bodnutím do dutiny břišní), během činu byl v lehce podnapilém stavu. Před trestným činem odsouzený vedl spořádaný život se stabilním zaměstnáním. Staral se o výchovu svých dvou dětí a celkově byl naprosto bezkonfliktní.

Ve výpovědích bylo zjištěno, že matka jeho manželky (dále poškozená) negativně zasahovala do rodinného života odsouzeného. Ten tento stav snášel i z důvodu, že jeho manželka (dcera poškozené) byla na jeho straně. Manželé společně žili v domě poškozené. Ta jim dala ultimátum k vystěhování a navíc manželka odsouzeného se s ním chtěla rozvést. Tyto události měly za následek napadnutí poškozené. Odsouzený ji napadl ihned poté, co mu žena oznámila, že se chce rozvést. Po napadení svědci zavolali policii, pachatel vyčkal příjezdu policie a k činu se doznal.

Odsouzený vypověděl, že si cestu k poškozené nepamatuje, vzpomíná si pouze na to, jak ji napadl. Uvedl, že neměl v úmyslu ji zabít, a vyslovil lítost nad svým činem, poškozené se písemně omluvil. Špatnou rodinnou situaci a negativní zásahy poškozené potvrdily jak děti odsouzeného, tak jeho žena. Během hlavního líčení soud vyslechl výpověď poškozené a ta byla v rozporu s výpovědí ostatních svědků.

V průběhu PŘ byl na obžalovaného zpracován znalecký posudek z oboru psychiatrie. Výsledek posudku : obžalovaný je bez známek duševní poruchy s vyšším IQ, vyhýbá se konfliktním situacím a jeho jednání při trestném činu bylo zcela v

rozporu s jeho osobností. V posledních dnech před trestným činem trpěl duševní poruchou – smíšenou úzkostnou a depresivní reakcí. Ta vznikla z dlouhodobé zátěžové situací v rodině, to mělo za následek silný afekt, snížení ovládacích funkcí a částečnou amnézii.

Pro rozhodnutí soudu bylo důležité, posouzení motivu obžalovaného a komplexní situace, v níž se nacházel. Jako polehčující okolnosti byly shledány doznání, lítost a okolnosti, které trestnému činu předcházely. Při rozhodování o výši trestu soud přihlédl k jednání ve stádiu pokusu a podle § 40/2 tr.z. udělil trest pod dolní hranicí trestní sazby.

Průběh dohledu : na konzultace klient chodil vždy včas, byl poučen o výkonu dohledu. Klient dále pracuje na svém původním pracovišti jako řidič. Bydlí společně se svým synem. Pravidelně dochází k psychiatrovi a splácí vzniklou škodu. Uhradil náklady na vazbu a řízení. Je stabilně zaměstnaný a má pravidelný kontakt s dětmi. Rozvedl se a s bývalou manželkou a s poškozenou se nestýká. Z důvodu úspěšného plnění mohl být dohled změněn na konzultace jedenkrát za tři měsíce.

Závěrečné zhodnocení : tento rozsudek mi přijde opravdu velmi dobře uložený. Soud se opravdu zabýval individuální povahou případu a rozsudkem umožnil odsouzenému nápravu svého trestného činu a náhled na něj. Tím, že odsouzený je dále zaměstnán, je umožněno splácet pohledávky a nebyl přerušen kontakt s rodinou. Pomoc psychiatra a probačního úředníka je rovněž na místě. Je dobře, že byl brán v potaz jeho dosavadní bezúhonný život a výpovědi členů rodiny. Je evidentní, že odsouzený je slušný občan a pouze v důsledku nátlaku a momentálního selhání došlo k napadení poškozené. V současné době je klient schopen řešit své problémy s odbornou pomocí.

7.4.3 Porovnání, klady a zápory

V prvním případě je snaha soudu řešit případ podmíněným odsouzením a obecně prospěšnými pracemi adekvátní. Bohužel osobnost klientky neumožňuje výkon těchto trestů. Samozřejmě za to, že klientka řádně neplní dohled a obecně prospěšné práce, by

měla být potrestána. Jen převod trestu na nepodmíněný nepovažuji za jakkoliv užitečný. Během výkonu trestu pouze vzrostou dluhy klientky, její osobnost bude narušena pobytem ve vězeňském zařízení a už tak narušený vztah s dcerou dostane další trhliny. Je otázkou, zda za nedodržení povinné výživy je uložení trestu odnětí svobody vhodná možnost. Pro žádnou stranu totiž v tomto případě nepřinese nic užitečného.

Když jsem se začínala zabývat případem druhé kasuistiky, byla jsem udivena rozhodnutím soudu. Přišlo mi zvláštní, že za pokus o vraždu odsouzený nenastoupil do výkonu trestu odnětí svobody. Ale po prozkoumání případu důkladně a po přečtení výpovědí jsem s rozsudkem naprosto souhlasila. Opět je vidět individuální přístup soudu, důkladné prozkoumání případu a vyslechnutí důležitých svědectví. Tato kasuistika vypovídá o tom, že i slušný občan se může dostat do vážné konfrontace se zákonem. Odsouzený měl opravdu štěstí, že jeho případ byl vyřešen takto, on tím dostal možnost dále pracovat a být se svými dětmi. O správnosti rozsudku mě ujistilo i to, že obě děti se po jeho vynesení nastěhovaly k otci, s babičkou neudržují žádný kontakt.

V obou případech ač za naprosto odlišné trestné činy bylo uděleno podmíněné odsouzení s dohledem. Je paradoxem, že tato alternativa fungovala lépe u těžšího trestného činu. Je tedy důležité každý případ jednotlivě posuzovat i z hlediska vhodnosti trestu pro daného klienta.

7.5 Podmíněné propuštění a podmíněné propuštění s dohledem

7.5.1 Kasuistika : podmíněné propuštění s dohledem

Odsouzená spáchala trestný čin krádeže podle § 247 odst.1 písmeno a), c) tr.z. ve spolupachatelství dle § 9 odst.2 tr.z. Dále tr.čin poškozování cizích práv podle § 209 odst.1 písmeno a) tr.z. dílem ve stádiu pokusu dle § 8 odst.1 tr.z. Byla odsouzena podle § 209 odst.1 tr.z. za použití § 35 odst.2 tr.z. k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 14 měsíců.

Odsouzená byla podle § 61 odst. 1 písmena a) tr.z. podmíněně propuštěna z výkonu trestu. Podle § 63 odst.1 tr.z. se stanovila zkušební doba v trvání dvou let a nad odsouzenou se v rozsahu § 26a tr.z. a § 26b tr.z. stanovil dohled.

Odůvodnění k propuštění : před výkonem trestu odsouzená užívala návykové látky, její vztah k drogám měl úzkou spojitost s její trestnou činností. Po nástupu do výkonu trestu začala abstinovat – trest vykonávala v bezdrogové zóně věznice. Dále ve výkonu trestu absolvovala pracovní terapii a podle zaměstnanců věznice byla motivována k léčbě závislosti. Jinak i celý její pobyt ve výkonu trestu byl bezproblémový. Na tomto základě bylo její žádosti o propuštění kladně vyhověno.

Průběh dohledu : po propuštění z výkonu trestu se klientka účastnila protidrogové léčby. Na dohled ji bylo umožněno chodit. Klientka byla poučena o výkonu dohledu. Bydlela v doléčovacím centru, kde měla zajištěno i chráněné zaměstnání. Pravidelně se stýkala s rodinou. Na konzultaci byl vyhotoven splátkový kalendář na klientčiny dluhy a byl probrán systém splácení dluhů. Řešila se bytová situace po propuštění z léčení, klientka by nejraději bydlela samostatně a chtěla by pracovat jako servírka. Po ukončení léčby si sehnala společné bydlení s kamarádkou a navíc byla povýšena v práci. Po přestěhování byla spokojená a dostala nabídku na oficiální zaměstnání což by přineslo zvýšení platu a tím i lepší možnost splácet dluhy. Dále ambulantně navštěvuje protidrogovou poradnu. Jako komplikace se ukazuje zdravotní stav klientky, ale měla by vše zvládnout. Dohled plní svědomitě a i splácení dluhů probíhá dle splátkového kalendáře. Klientka je schopna vést řádný život pokud se jí dostane odborné pomoci a to jak ze strany protidrogového centra, tak ze strany probačního pracovníka.

Závěrečné zhodnocení : tato klientka je dobrým příkladem toho jak by mělo podmíněné propuštění fungovat. Opravdu se po propuštění z výkonu trestu snaží vést řádný život. Dostala šanci a tu beze zbytku využila ve svůj prospěch. Je evidentní, že se ze svého předchozího způsobu života poučila a nechce opakovat své chyby. Je, ale také zřejmé, že by vše nezvládla bez odborné pomoci. Je důležité, aby zůstala v kontaktu s

institucemi, které jí pomáhají. Poté by neměl být důvod proč by nemohla žít v souladu se zákonem a bez užívání návykových látek.

7.5.2 Kasuistika : podmíněné propuštění s dohledem

Klient byl v minulosti již trestán za různé majetkové delikty – odcizil motorové vozidlo, vloupal se do motorového vozidla a několikrát motorové vozidlo poškodil s úmyslem ho odcizit. Poslední trest byl uložen za zcizení mobilního telefonu. Proti jinému se dopustil násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, tím spáchal trestný čin loupeže podle § 234 odst.1.tr.z. za použití § 35 odst.2. tr.z. i za sbíhající se dílem dokonáný, dílem nedokonáný trestný čin krádeže podle § 247 odst.1. písmeno b) c), odst.2 tr.z., § 8 odst.1 a tr. čin poškozování cizí věci podle § 257 odst.1. tr.z. k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 3 let a 6 měsíců.

Odsouzený byl podle § 331 odst.1. tr. řádu a § 61 odst.1 písmeno a) tr.z. podmíněně propuštěn z výkonu trestu. Podle § 63.odst. 1. tr.z. mu byla stanovena zkušební doba v trvání 5 let a zároveň se nad odsouzeným vyslovil dohled. Podle § 63.odst. 3 tr.z. se mu uložila povinnost uhradit škodu, kterou způsobil svou trestnou činností.

Odůvodnění k propuštění odsouzený již vykonal polovinu trestu a mohl si tedy zažádat a prominutí zbytku trestu. Během výkonu nebyl kázeňsky trestán, nýbrž byl několikrát kázeňsky odměněn, vykazoval známky polepšení. Navíc doložil, že po propuštění bude mít zajištěny bytové podmínky a aktivně spolupracoval s úřadem práce. Na tomto základě bylo jeho žádosti kladně vyhověno.

Průběh dohledu : klient byl pozván na úvodní konzultaci, na kterou se nedostavil. Poté se dodatečně omluvil. Byl poučen o výkonu dohledu, dále doloženo, že bydlí u sestry a řádně platí výživné na svou nezletilou dceru. Přihlásil se do evidence úřadu práce. Škoda, kterou klient musí uhradit činila cca 100 000kč, ke splácení se stavěl odpovědně. Všichni poškození byli osloveni dopisem. Dále nahlášen na úřadu

práce, své řemeslo nedostudoval, přivýdělek v podobě nárazových brigád. Další průběh dohledu se už ovšem ubíral jiným směrem. Nejdříve se klient z domluveným konzultací alespoň vždy telefonicky omluvil, ale dále se už neozýval vůbec. Zpráva, kterou následně zaslal probační pracovník k soudu, byla velmi negativní. Klient neplní podmínky dohledu ani nesplácí škodu. Byl podán návrh na soudní předvolání k veřejnému zasedání ve věci nařízení výkonu zbytku trestu. Momentálně je případ u soudního přelíčení.

Závěrečné zhodnocení : na tomto případě je dobře vidět jak dobré opatření může selhat. Opatřením myslím možnost po polovině odpykaného trestu zažádat o propuštění z výkonu trestu. Klientovi byla dána šance na nový začátek, ale on ji zneužil. Ve výkonu trestu sliboval, že povede řádný život, ale v momentě jakmile se dostal na svobodu, byla snaha pryč. Doufám, že soud rozhodne, aby se klient vrátil zpět do výkonu trestu. Bylo by nespravedlivé vůči ostatním, kteří plní zadané podmínky, aby se tak nestalo. Je možné, že mezi odsouzenými je spousta takových, kteří jen dávají sliby, aby se dostali na svobodu a poté už nic nedělají. Určitě bych to, ale neviděla jako důvod pro zrušení institutu podmíněného propuštění. Přijde mi to jako opravdu dobrá možnost k novému a dřívějšímu se začlenění zpět do společnosti.

7.5.3 Kasuistika podmíněné propuštění

Konzultace : úvodní konzultace proběhla ve výkonu trestu a byla zaměřena na ozřejmění spolupráce s PMS ČR. Byly také vysvětleny podmínky budoucí spolupráce. Klientka zároveň podala na okresní soud žádost o prominutí zbytku výkonu trestu a jeho proměnu na trest podmíněný. Zároveň uvedla, že po svém případném propuštění by mohla bydlet u své dcery a že i se zbytkem rodiny je v pravidelném kontaktu. Ohledně zaměstnání uvedla, že by se nahlásila na evidenci úřadu práce. Také uvedla, že na trhu práce by se mohla uplatnit v průmyslu. Bylo sděleno, že klientka absolvovala ve výkonu trestu několik rekvalifikačních kurzů, i ty by měly její uplatnění zjednodušit. Co se týká dluhů, o těch sdělila, že jsou hrazeny ze srážek ze mzdy. Byla projednávána i trestná činnost, klientka sdělila, že byla převážně majetkového charakteru.(§247, §250).

Odsouzená se podrobila psychologickému vyšetření na posouzení profesního zaměření. Psycholog ji shledal jako vysoce motivovanou pro nový začátek. Zároveň, ale dodal, že bude alespoň pro začátek potřebovat poradenskou pomoc.

Ve stanovisku PMS ČR bylo uvedeno, že riziko recidivy je nepravděpodobné pokud bude klientka pod dohledem. Dohled probačního pracovníka se jevil jako zcela dostačující. Trestná činnost byla páchána pod vlivem omamných látek, ty už dnes odsouzená neužívá, ale tato problematika by měla být dále monitorována. Klientka byla zhodnocena jako vysoce motivovaná k nápravě. Tomu napomáhá i dobré rodinné zázemí. I uplatnění na pracovním trhu se jeví jako dobré. I přes toto všechno je doporučeno uložit dohled - riziko vrácení k užívání omamných látek. Klientka byla podmíněně propuštěna, ale soud neuložil dohled.

7.5.4 Porovnání, klady a zápory

U první kasuistiky je naprosto naplněna podstata institutu podmíněného propuštění. Klientka už ve výkonu trestu dokazovala, že má zájem o změnu svého způsobu života. Po propuštění, ale navíc dodržovala určený režim a vykazovala i samostatnou snahu. Důležité bylo uložení dohledu i absolvování léčby závislosti. Jelikož ta byla důvodem ke spáchání trestného činu po jejím odstranění se snížilo riziko recidivy. Klientka zvládla vyřešit svou situaci s odbornou pomocí. Tento případ by se dal považovat za ideální stav.

Ovšem ne vždy je vše ideální - a to je případ druhé kasuistiky. Klient sliboval nápravu, do doby pobytu ve vězeňském zařízení ji i plnil. Bohužel v momentě vyhovění žádosti a propuštění na svobodu obrátil. Neplnění dohledu, nesplácení náhrady škody, to vše vedlo k nutnosti předat případ k přezkoumání a návrhu na opětovné zařazení do výkonu trestu odnětí svobody. Je škoda, že klient, který prošel celým řízením o podmíněném propuštění a kladně ho ukončil, se nakonec nechová podle stanovených podmínek.

U třetího případu bylo vyhověno žádosti o podmíněné propuštění a z celého případu vyplývá, že oprávněně. Přesto jako nešťastné vidím neuložení dohledu. Pracovník, který s klientkou pracoval během pobytu ve vězení, ho považoval za vhodný. Soud, ale rozhodl jinak. Já osobně považuji za důležité, aby soud prozkoumal zprávy úředníků, kteří s klienty jednali už během výkonu trestu. A myslím, že z velké části je vhodné dodržet doporučení těchto úředníků. Příklad znají déle a s klientem už jednali, takže by měli být schopni posoudit co bude účelným řešením.

Pro zajímavost uvádím jak vypadá podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR. Je to příprava podkladů pro možnost podmíněného propuštění (s uložením dohledu podle § 63 odst.1 tr.z. s uložením přiměřeného omezení a přiměřené povinnosti podle § 63 odst.3 tr.z.). Viz příloha 1. a 2.

8. Podmíněné propuštění a podmíněné propuštění s dohledem – PAROLE

8.1 Vymezení pojmů – zákon č. 140/1961 Sb.

Trestním zákonem č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů a to paragrafy 61 – 64. V trestním řádě zákon č. 140/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů a to paragrafy 331 – 334. Dále v zákoně č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů(zákon o soudnictví ve věcech mládeže), který vstoupil v platnost 1.1.2004. A zákonem o probační a mediační službě č. 257/2000 Sb.

„ Podmíněné propuštění je institut, který umožňuje soudu (nebo příslušnému orgánu) propustit odsouzeného na svobodu před odpykáním celého trestu a pod podmínkou jeho dobrého chování během zkušební doby.“ (Rozum, Kotulan, Jarkovská, 2004, s.10)

Parole je také institutem podmíněného propuštění, ale zároveň předpokládá, že je nutné nad propuštěným dále nutné vykonávat dohled. Umožňuje kontrolu, pozorování a pomoc propuštěnému.

8.2 Vznik institutu podmíněného propuštění

8.2.1 Ve světě

Než mohl vzniknout institut podmíněného propuštění, musel nejdříve vzniknout trest odnětí svobody. Počátky trestu odnětí svobody jsou v Holandsku(16.století) a Spojených státech amerických(18.století). Kládli se důraz na to, aby šlo využívat práce vězňů.

Ve Spojených státech amerických vznikají dva systémy :

- *Pensylvánský systém* – samovazba, vězeň v naprosté izolaci od okolí. Nevýhodou bylo, že nemohl pracovat.
- *Auburnský systém* – přes den vězni pracují, ale na noc jsou drženi v samovazbě. V průběhu celého dne jsou nuceni mlčet.
- oba tyto systémy byly velmi tvrdé a nelidské.

„ V Anglii vznikl tzv. *progresivní systém*, který byl postupně přijat v trestních zákonodárstvích i jiných zemí. Spočívá v postupné přípravě odsouzeného na život na svobodě. Je založen na vyvolání úsilí odsouzených o vlastní nápravu.“ (Rozum, Kotulan, Jarkovská 2004, s. 9)

Snahy o to, aby se lidé, kteří prošli vězením, měli šanci po propuštění vrátit do běžného života jsou staršího data. V průběhu vývoje trestního práva se tak institut podmíněného propuštění stále zdokonaloval. Za jeho podobu tedy vděčíme progresivním systémům.

8.2.2 V České Republice

V naší legislativě se myšlenka podmíněného propuštění objevuje v roce 1919. „Do přijetí zákona o Probační a mediační službě se u nás o podmíněně propuštěné starali pouze sociální kurátoři, působící podle § 43 zák. č. 144/1999 Sb., o změnách v působnosti orgánů ČR a o působnosti obcí v sociálním zabezpečení, při okresních úřadech.“ (Rozum, 2004, s. 17). Po přijetí zákona o Probační a mediační službě č. 257/2000 Sb., se rozšiřuje pole působnosti probačních a mediačních úředníků a přebírají funkce sociálních kurátorů. Zároveň se tím zvyšuje odborná úroveň práce. Po novelizaci zákona č. 257/2000 Sb. dochází k možnosti uložení dohledu u podmíněně propuštěných (§63 odst. 1 TrZ) – vzniká institut parole.

8.3 Důvody vedoucí k podmíněnému propuštění

Mohli bychom se ptát, proč se zabývat případem někoho, kdo byl odsouzen k trestu na určitou dobu. Proč se snažit mu jí zkrátit? Proč někoho, kdo spáchal trestný čin, který byl důvodem pro jeho izolaci, pouštět na svobodu dříve? Toto by mohly být otázky, jimiž by se dalo zabývat z hlediska většinové společnosti. Budu se snažit rozebrat jednotlivé argumenty pro a také bych uvedla rizika, která by se dala použít v souvislosti s podmíněným propouštěním.

- *Finanční stránka* – výkon trestu odnětí svobody je velmi finančně náročný, je nutné zaplatit personál, energie atd. Není tedy těžké zjistit, že mnohem výhodnější je, když se o sebe dříve postará každý sám. Je samozřejmé, že není možné z tohoto důvodu všechny hned propustit na svobodu. Ale proč v případech, kdy je to vhodné ulehčit státnímu rozpočtu to tedy neudělat.
- *Kapacitní stránka* – čím více odsouzených do výkonu trestu, tím větší potřeba prostoru.
- *Odborný personál* – při práci s odsouzenými je nutné, aby ve věznicích byl kvalitní vyškolený personál. Patří sem vězeňská služba, sociální pracovníci, právníci, kteří by měli znát specifika práce s odsouzenými.
- *Sociální izolace* – čím déle je odsouzený ve vězeňském zařízení, tím více se odtrhuje od své rodiny, přátel a zaměstnání. Tato doba mu po propuštění ztíží návrat do běžného života.
- *Prostředí* – ano u nás v České republice jsou věznice děleny podle stupně závažnosti trestného činu, ale pobyt v negativním dejme tomu „trestaneckém prostředí“ nemůže mít kladný vliv na odsouzeného, zvláště v případě, kdy u něj už došlo k nápravě.

Tyto argumenty vidím jako základní v otázkách týkajících se výhod podmíněného propuštění.

Samozřejmě existují i rizika spojená s podmíněným propuštěním.

- *Recidiva* – pravděpodobně nejzávažnější riziko, může se stát, že v domnění, že odsouzený se napravil je podmíněně propuštěn, ale on znovu spáchá trestný čin. Bohužel může se to stát v podstatě s jakýmkoliv případem, nikdy nemůže být naprostá jistota následného bezúhonného života. Následuje výkon zbytku trestu.
- *Nedodržení podmínek propuštění* – v případě Parole musí propuštěný dodržet podmínky dohledu (např. splácení dluhů) – jinak následuje zbytek výkonu trestu.
- *Neschopnost zpětného zapojení do společnosti* – zvláště u případů dlouhého pobytu ve výkonu trestu. Po propuštění není dotyčný schopen plnit svou společenskou roli, nerozumí společnosti, ve které má žít. Nezná pravidla chování, technické změny mu činí potíže atd. Někdy se stává, že tito lidé úmyslně páchají trestné činy, aby se dostali zpět do prostředí, které znají – tedy do prostředí věznice.

Tato rizika spojená s podmíněným propuštěním lze omezit, ale vždy budou. Recidivu můžeme omezit důkladným výběrem vhodných žadatelů o podmíněné propuštění. Plnění podmínek tak, že se je po konzultaci s klientem budeme snažit nastavit tak, aby by byly reálně plnitelné. Lepší zapojení do společnosti se můžeme pokusit zlepšit právě samotným podmíněným propuštěním, aby nedošlo k trvalé izolaci jedince. A samozřejmě vyslovení dohledu může snížit riziko selhání v případě propuštění.

Pro mě osobně se jeví možnost podmíněného propouštění jako dobrá cesta. I po zvážení všech rizik bych se přikláněla k jeho využívání v trestní justici.

8.4 Podmínky pro žádost o podmíněné propuštění

„Obecnými podmínkami pro podmíněné propuštění odsouzeného na svobodu je podle § 61 odst. 1. TrZ výkon poloviny uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta republiky zmírněného trestu odnětí svobody a zjištění, že odsouzený ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení“ (Rozum, Kotulan, Jarkovská, 2004, s.40-41)

Podmínka odpykání poloviny trestu je zřejmá, ale u polepšení je širší prostor pro výklad. Nad tím, co bychom mohli považovat za polepšení, si každý může představit něco jiného. Obecně je přihlíženo k celkovému chování odsouzeného ve výkonu trestu – lze se nechat vést udělenými kázeňskými odměnami či naopak kázeňskými tresty. Také bychom měli přihlížet k tomu, jak žadatele o propuštění vidí zaměstnanci vězeňské služby – například sociální pracovník, který udržuje s odsouzeným pravidelný kontakt, může posoudit, zda došlo k zlepšení či zhoršení v chování odsouzeného. Také to, zda je vidět spolupráce a snaha napravovat své poměry – splácení pohledávek a dluhů, placení výživného.

Výjimku v podobě odpykání dvou třetin trestu odnětí svobody musí splnit ti, kteří byli odsouzeni podle § 62 odst. 1 TrZ a dále ten, kdo byl odsouzen k výjimečnému trestu odnětí svobody podle § 29 odst. 2 TrZ.

Jako příklad uvedu několik trestů, které do této kategorie spadají : trestný čin vlastizrady (§91), teroristický útok (§95), sabotáž (§97), nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů (§187 odst. 4), genocida (§259). Všechny tresty jsou vypsány v §62 odst. 1 TrZ.

Osoba odsouzená k výjimečnému trestu odnětí svobody na doživotí může být podmíněně propuštěna až po nejméně dvaceti letech výkonu tohoto trestu. (§62 odst.2 TrZ).

Důvodem pro tuto výjimku je předpoklad, že závažnější trestný čin bude vyžadovat také delší dobu pro možnost polepšení a nápravy pachatele.

Počet podmíněně propuštěných v letech 1998 - 2007

Tabulka č. 5 – zdroj ročenka vězeňské služby ČR

Rok	Dospělí		Mladiství		Celkem
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	
1998	2955	81	89	1	3126
1999	3 095	113	89	2	3 299
2000	3 793	125	71		3 989
2001	4 007	190	66	1	4 264
2002	4 110	178	60	1	4 349
2003	2 965	139	36		3 140
2004	3 326	163	51	1	3 541
2005	3 445	191	61	1	3 698
2006	3 726	197	47	1	3 971
2007	3 895	254	45	1	4 195

Z těchto statistických údajů vyplývá, že v průběhu let jsou počty podmíněně propuštěných zhruba na stejné úrovni s nijak významnými výkyvy. Pro porovnání uvádím tabulku celkově obviněných a odsouzených.

Počet obviněných a odsouzených v letech 1999 – 2007

Tabulka č. 6 – zdroj ročenka vězeňské služby ČR

Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Obvinění	6 934	5 967	4 583	3 384	3 409	3 269	2 860	2 399	2 254
Odsouzení	16 126	15 571	14 737	12 829	13 868	15 074	16 077	16 179	16 647
Celkem	23060	21538	19320	16213	17217	18343	18937	18578	18901

Porovnání počtu odsouzených a podmíněně propuštěných

Tabulka č. 7 – zdroj ročenka vězeňské služby ČR

Rok	Odsouzení	Propuštění
1999	16 126	3 299
2000	15 571	3 989
2001	14 737	4 264
2002	12 829	4 349
2003	13 868	3 140
2004	15 074	3 541
2005	16 077	3 698
2006	16 179	3 971
2007	16 647	4 195

Porovnání těchto dvou údajů nám ukáže, že z celkového počtu odsouzených je zhruba čtvrtina podmíněně propuštěna. Myslím, že tato čísla svědčí o tom, že institut podmíněného propuštění je využíván v praxi a má tedy své opodstatnění.

8.5 Podavatel žádosti o podmíněné propuštění

Podavatelem žádosti může být podle § 331 TrŘ státní zástupce, ředitel věznice, zákonný zástupce odsouzeného, zájmové sdružení občanů, ale nejčastěji je to sám odsouzený.

„Ve všech 167 zapůjčených spisech bylo možno zjistit subjekty na základě jejichž iniciativy soudy zahájily řízení o podmíněné propuštění, které skončilo kladným rozhodnutím a současným vyslovením dohledu. Návrh nebo žádost o podmíněné propuštění podali :

Tabulka č. 8 – zdroj IKSP

odsouzený	155	92,8%
ředitel věznice	4	2,4%
zájmové sdružení	1	0,6%
bez návrhu	7	4,2%
CELKEM	167	100%

- zdroj - Rozum, Kotulan, Jarkovská, 2004, s.75

8.6 Proces podání žádosti o podmíněné propuštění

Podle standardů měla být kontaktována žadatelem jako první vězeňská služba. Její zaměstnanci začnou s žadatelem pracovat, a pokud je žadatel vyhodnocen jako vhodný adept na podmíněné propuštění je kontaktována probační a mediační služba a to formulářem : Podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR.

Probační úředník si na základě podnětu dohodne s žadatelem konzultace a seznámí se s jeho spisem. Začne s klientem projednávat podmínky a možnosti v jeho případě. Zapojení probační služby už v tomto stádiu vyřizování žádosti umožňuje probačním úředníkům lepší posouzení případu. Zároveň dlouhodobější spolupráce s klientem může mít na celý případ pozitivní vliv. A to například v podobě větší důvěry klienta ve svého pracovníka. Při delší spolupráci může pracovník také lépe odhadnout, jak vážně myslí klient svou snahu vést řádný život a podle toho se zařídit ve svém posudku. Na závěr spolupráce zašle probační pracovník stanovisko na soud. Pokud soud při svém rozhodnutí vysloví nad žadatelem dohled, bude to opět PMS, kdo poté bude dohled vykonávat.

Navíc lze k žádosti přidat doporučení od rodiny, blízkých osob, zaměstnavatele – ten může nabídnout pracovní uplatnění po návratu z výkonu trestu. Ti všichni se mohou za odsouzeného zaručit. Také bývají přidávány lékařské zprávy o zdravotním stavu odsouzeného. Odsouzený by měl v žádosti dokázat, že po propuštění má šanci vést řádný život – doloží, že hledá zaměstnání. Měl by mít po propuštění zajištěné

ubytování. V případě nutnosti splácení dluhů navrhnout, jakým způsobem by je chtěl splácet – případně požádat o radu v tomto ohledu. Při závislosti na návykových látkách doložit jak a kde by se chtěl léčit – opět možná konzultace. Na odvykání během výkonu trestu je také kladně pohlíženo. Podobné otázky se řeší se sociálním pracovníkem.

Další kladně nahlíženou skutečností může být to, zda odsouzený v průběhu trestu odnětí svobody vykonával nějaké zaměstnání. Podle § 28 odst. 1. zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody je odsouzený povinen pracovat a to pokud je mu nabídnuta práce, nemusí pracovat ze zdravotních důvodů. Práce při výkonu trestu odnětí svobody má hned několik výhod. Odsouzený nepřijde o pracovní návyky, je mu umožněno splácet pohledávky (výživné, náklady na soudní řízení, náhrada škody...) – není tedy po propuštění zatížen dluhy. Udržuje pravidelný kontakt s okolním prostředím a zároveň prospěšně tráví svůj čas.

8.7 Soud

Žadatel podá návrh se všemi administrativními náležitostmi, tato žádost putuje na příslušný okresní soud, kde se jí začnou zabývat. Zároveň dostane i stanovisko věznice, kde odsouzený vykonával trest a případně doporučení pro další jednání soudu. „ V závěru každého hodnocení vypracovaného věznicí bylo uvedeno stručné stanovisko k dosaženému stavu resocializačního procesu odsouzeného a někde i doporučení k dalšímu postupu soudu. Převažuje kladné hodnocení dosaženého stavu, které bylo nejčastěji formulováno takto : „ *Komise pro podmíněné propuštění po zhodnocení pracovní morálky a kázně dospěla k jednoznačnému závěru, že dosavadní výkon trestu plní svůj výchovný účel.* ““ (Rozum, Kotulan, Jarkovská, 2004, s.91)

Odsouzený by měl být obeznámen s hodnocením i s dalšími přílohami, které se k žádosti přeřazují – to stvrzuje podpisem.

Pokud soud rozhodne vyhovět žádosti o podmíněné propuštění má dvě možnosti. Může odsouzeného podmínečně propustit a může ho podmínečně propustit dohledem

(parole), zároveň mu může určit přiměřená omezení a přiměřené povinnosti. Soud odsouzenému stanoví zkušební dobu, která podle závažnosti trestu, doby výkonu trestu, která bude prominuta, může být jeden až sedm let. Pokud zároveň nad odsouzeným vysloví dohled, který bude vykonáván po celé trvání zkušební doby. Dohled bude vykonávat pracovník PMS. Soud poté sleduje průběh dohledu a zkušební doby a zjišťuje, zda se odsouzený osvědčil nebo jestli bude nutné, aby vykonal zbytek trestu.

8.8 Výkon dohledu nad podmíněně propuštěným

8.8.1 Cíle dohledu

Cílem dohledu je snaha o zajištění toho, aby se podmíněně propuštěný osvědčil a nebyl nutný výkon zbytku trestu. Probační pracovník s ním vypracuje probační program, kde se dohodnou podmínky dohledu a další povinnosti.

8.8.2 Průběh dohledu

Pracovník si s propuštěným stanoví intenzitu setkání, to jak bude dohled probíhat. Je podstatné, aby klient plně porozuměl, co dohled obnáší a jak ho má řádně plnit. Pokud jsou klientovi uložena omezení či povinnosti, dohodne se s pracovníkem na jejich plnění. Probační pracovník je povinen jednou za půl roku odeslat na soud zprávu o tom, jak propuštěný dohled plní a zda je vhodné v něm pokračovat. Dále by si měl informace podané klientem ověřovat a případně vykonat několik osobních návštěv, aby se předešlo nepřesně podaným informacím. Zároveň by měl pracovník klientovi pomoci se co nejlépe aklimatizovat na změnu prostředí. Mělo by být docíleno důvěry klienta v probačního pracovníka. Ten by měl na klienta spravedlivě dohlížet, ale zároveň být připraven mu kdykoliv podat pomocnou ruku. Tyto požadavky kladou na pracovníka i klienta velké nároky a nejde toho docílit bez vzájemné spolupráci a ochoty z obou stran.

8.8.3 Závěr dohledu

Ideálním koncem je vypršení zkušební doby a dohledu, během kterých nedošlo ke komplikacím v podobě recidivy či neplnění programu. Pracovník napíše konečnou zprávu na soud o tom, že se podmíněně propuštěný osvědčil a že není dále nutné na již dohlížet.

V případě jakéhokoliv neplnění dohledu je probační pracovník povinen tuto skutečnost ohlásit na soud a ten dále rozhodne o výkonu zbytku trestu.

8.9 Role sociálního pracovníka vězeňské služby v institutu podmíněného propuštění

Role sociálního pracovníka při práci s podmíněně propuštěným je velmi důležitá. Sociální pracovník se může s klientem setkávat po celou dobu vyřizování žádosti a i poté, co je klient propuštěn. Spolupráce začíná už během výkonu trestu, klient je kontaktován příslušným sociálním pracovníkem vězeňské služby. Během výkonu trestu spolu mohou řešit problémy klienta týkající se jeho osobního života. V momentě, kdy podá klient žádost o podmíněné propuštění, měl by to být právě sociální pracovník, kdo s ním začne pracovat na jejím kladném vyřízení. Měl by žadateli vysvětlit podmínky a postup, podle kterého se bude žádost řídit.

Zároveň sociální pracovník vězeňské služby na žadatele vypracuje zprávu, která bude postoupena soudu. V této zprávě by mělo být stanovisko, které se týká žadatelova výkonu trestu, míry jeho převýchovy, případné kázeňské postihy či pochvaly. Ve zprávě by měla být hodnocena spolupráce s vězeňskou službou či osobní zkušenost sociálního pracovníka na daného klienta. Sociální pracovník také vyslovuje stanovisko nad případným podmíněným propuštěním a měl by zhodnotit žadatelovi šance na možný budoucí bezúhonný život. Podle svých zkušeností s osobností žadatele může a nemusí doporučit soudu vyslovit nad žadatelem dohled. Celá zpráva je pro soud orientačním bodem a je pouze na každém soudci, zda se bude doporučeními sociálních pracovníků

řídít. „ Sociální pracovníci VS měli hodnotit, jak velký význam má pro soud zpráva VS. *Respondenti hodnotili na škále od 1 – význam zcela zásadní až po 5 – téměř žádný význam.* Respondenti ohodnotili význam zprávy VS pro rozhodování soudu průměrnou známkou 2,35.“ (Rozum, Kotulan, Jarkovská, 2004, s. 144). Z této citace vyplývá, že podle sociálních pracovníků se zhruba polovina soudců při rozhodování přiklání k hodnotícím zprávám vězeňské služby.

Sociální pracovník jako poradce a zároveň hodnotící článek žadatele, to je velmi zodpovědná role. Je podstatné, aby spolupráce vězeňské služby a soudů byla co možná nejužší. Mohou si totiž navzájem velmi usnadnit práci a rozhodování. Konečné rozhodnutí je na soudci, ale kontakt a zpráva od sociálního pracovníka mu mohou pomoci rozhodnout lépe. Sociálního pracovníka vidím tedy jako velmi důležitou složku řetězce v otázce podmíněného propuštění.

8.10 Jednotlivé složky zapojené do institutu podmíněného propuštění

8.10.1 Státní složky

- Vězeňská služba – co se týká institutu podmíněného propuštění, je vězeňská služba na začátku samotné práce. Zajišťuje projednání případu.
- Probační služba – vykonává dohled, pomáhá s adaptací propuštěného na svobodě.
- Soud – rozhodující složka, velmi podstatné je, aby soudci podrobně vyhodnotili případ a oprávněně rozhodli.

8.10.2 Nestátní složky

Nejen státní orgány se zabývají touto problematikou i některé nestátní organizace se zapojují a snaží se pomoci. Jsou to například tyto složky :

- Církevní složka – během výkonu trestu poskytují duchovní útěchu, mohou nabídnout záruku za podmíněně propuštěného. Mohou pomoci po propuštění například zajištěním ubytování.
- Neziskové organizace – široká škála organizací, mohou pomoci v případě drogové závislosti, závažné zdravotní diagnózy, rodinných problémů.

V dnešní době je zapojení v této oblasti podporovaným trendem a stále více organizací ať státních či nestátních se snaží zajistit kvalitní podmínky pro podmíněně propuštěné. Zároveň spolupráce všech složek umožní snadnější a podloženější rozhodování každého případu.

9. Porovnání institutu podmíněného propuštění České republiky a Velké Británie

Velká Británie

Ve Velké Británii funguje probace jinak než u nás. Služba je tvořena 55 organizacemi a každou z těchto organizací řídí vlastní výbor nebo rada. Mají společné vedení, ale zároveň i poměrně velikou autonomii, tím se práce každé organizace může trochu lišit.

Organizace zabývající se probací ve Velké Británii

- Ústřední probační rada (CPC) – asociace probačních zaměstnanců
- Národní asociace probačních úředníků (NAPO) – asociace i svaz svých členů
- Asociace vedoucích probačních úředníků (ACOP) – asociace probačních pracovníků vyššího vedení. „ Vyšší probační úředníci řídí tým, jednotku nebo středisko, které zaměstnává probační úředníky, úředníky probačních služeb, úřednický a pomocný personál.“ (Derks, 2002, s.52)
- Home Office – anglická obdoba ministerstva spravedlnosti, podléhá jí probační služby ve Spojeném království.

Institut podmíněného propuštění a Parole

„ Poslání Parole bylo definováno v Anglii a Walesu jako trest, který je možno odpykat zčásti ve vězení a zčásti ve společnosti. Obsah licence na předčasné propuštění, kterou obdrží každý odsouzený, je závislý na délce trestu a charakteru propuštění“ (Rozum, Kotulan, Jarkovská, 2004, s.19)

Otázkou podmíněného propuštění se zabývá Parolová rada, která sleduje jednotlivé případy a rozhoduje o případném propuštění. Důraz je dáván na délku trestu odsouzeného. Do jednoho roku je po vykonání poloviny trestu automaticky propuštěn každý. Od jednoho do čtyř také, ale nutné, aby se podrobil dohledu. U trestů do sedmi let je řešení i rozhodnutí na Parolové radě u vyšších je řešení na parolové radě, ale rozhoduje ministr vnitra. U doživotních trestů rozhoduje ministr vnitra nebo komise pro doživotní tresty, kterou jmenuje Parolová rada.

Parole

Základní myšlenka je stejná jako v našem systému, Parole má zabránit recidivě a napomoci zpětné integraci do společnosti. Probační pracovník je odsouzenému přidělen už během výkonu dohledu, jeho úkolem je motivovat, rozvíjet a poznávat odsouzeného. To po propuštění může výrazně přispět k úspěšnějšímu výkonu dohledu. Oba účastníci se budou již znát a pracovník může už předem případně odhadovat slabosti propuštěného a může jim tedy lépe zabránit.

Dohled se řídí plánem, který stejně jako u nás musí odsouhlasit jak probační pracovník tak odsouzený. Rozdílem je četnost jednotlivých schůzek mezi probátorem a klientem. „Mělo by to být 12krát za první tři měsíce, 6krát během dalších tří měsíců, 1krát za měsíc po zbytek období.“ (Rozum, 2004, s.21). Tato četnost ukazuje na snahu těsně po propuštění udržovat nad klientem přísnější režim a zároveň umožňuje jeho lepší kontrolu a samozřejmě možnost častějších rad a pomoci od probátora.

Pokud propuštěný dohled nedodrží tzn. ať už se nedostavuje na sjednané schůzky nebo neplní své povinnosti je probační úředník povinen to oznámit na soud. Je na probátorovi, kdy on sám usoudí, že podmínky nebyly dodrženy.

Porovnání

Ve Velké Británii je probační služba stejně jako institut Parole zavedena mnohem déle než u nás a mě osobně přijde jejich systém jednodušší a méně náročnější

než u nás. Půjde mi, že mají lépe zabezpečenou pravidelnou práci s klientem. Líbí se mi varianta propouštění na základě délky trestu a také větší četnost schůzek s klientem. To samozřejmě klade větší nároky na zaměstnance a vyžaduje i jejich větší počet. Na druhou stranu rozdrobenost středisek mi přijde poněkud nepraktická z hlediska kontroly.

Závěr

V úvodu zmiňuji, že jsem si téma své práce vybrala na základě několika faktorů a očekávání. Mohu říci, že nyní při psaní závěru své práce se vracím k úvodu a přemýšlím, o kolik dále jsem se dostala. Myslím, že co jsem při psaní úvodu očekávala, se mi splnilo. Jako nejpřínosnější pro mě osobně bych označila spojení teorie s praxí, kterou mi umožnila právě tato práce. V určitých případech se mi spojení praxe a teorie zdálo pozitivní pro mne i pro klienty, ale v některých kauzách bych hledala jiná vhodnější řešení. Času a úsilí, které jsem na napsání práce potřebovala, vůbec nelituji, rozšířila jsem si obzory a zároveň i přišla na to, že vytvoření textu o podobném rozsahu není vůbec snadné. Jsem ráda, že jsem si vybrala právě toto téma a že jsem se dozvěděla nové a pro mne přínosné informace, tím jsem si zároveň splnila alespoň částečně cíl své práce. A částečně proto, že nejde pojmout tak velké množství informací naráz, což bych chtěla využít a dále se tématem zabývat i do budoucna.

Použitá literatura

CÍSAŘOVÁ, Dagmar., FENYK, Jaroslav., GŘIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. Praha : ASPI-Wolters Kluwer, 2008. 822 stran. ISBN 978-80-7357-348-5.

DERKS, Jack a kolektiv. *Probace v Evropě*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002. 162 stran. ISBN 80-7338-007-2.

DOUBRAVOVÁ, D., OUŘEDNÍKOVÁ, L., ŠTERN, P., Urban, L. *Příručka pro probaci a mediaci*. Praha : Institut pro probaci a mediaci, 2001. různé stránkování. ISBN 80-902998-0-6 1 sv.

JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákon a trestní řád*. Praha : Linde, 2008. 1135 stran. ISBN 978-80-7201-731-7

ROZUM, Jan., KOTULAN, Petr., VŮJTĚCH, Jan. *Výzkum nově zavedených prvků probace do trestního práva ČR*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 141 stran. ISBN 80-86008-77-0.

ROZUM, Jan., KOTULAN, Petr., JARKOVSKÁ, Lucie. *Institut dohledu u podmíněného propuštění*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. 290 stran. ISBN 80-7338-026-9.

SCHELLEOVÁ, Ilona a kolektiv. *Právní postavení mladistvých*. Praha : Eurolex Bohemia, 2004. 250 stran. ISBN 80-86432-82-3

SOTOLÁŘ, Alexandr., PŮRY, František., ŠÁMAL, Pavel. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C.H.Beck, 2000. 468 stran. ISBN 80-7179-350-7

ZVEKIC, Ogljesa., HARRIS, Robert., MAIR, George., MAY, Chris. *Probace – poznatky ze zahraničí*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002. ISBN 80-7338-005-6.

Internetové zdroje

<http://www.pmscr.cz>

<http://www.pmscr.cz/scripts/index.php>

www.pmscr.cz/download/Rocni_zprava_PMS_CR_-_2006.pdf

www.pmscr.cz/download/Vyrocni_zprava_PMS_rok_2005.pdf

www.pmscr.cz/download/Vyrocni_zprava_PMS_r._2004.pdf

www.pmscr.cz/download/Vyrocni_zprava_PMS_2003.pdf

www.pmscr.cz/download/Vyrocni_zprava_PMS_2001.pdf

www.pmscr.cz/download/Adresar_PMS_081124.pdf
www.pmscr.cz/download/02_STATUT_PMSCR_aktual_010108.doc
www.pmscr.cz/download/ORG_RAD_PMSCR.pdf

<http://portal.justice.cz>

www.smlouvy.com/zadost-o-podminene-propusteni-z-vykonu-trestu-odneti-svobody-829

www.vscr.cz

www.vscr.cz/kategorie/?k=Statistické%20údaje&o=0&p=150

www.vscr.cz/clanky/?cl_id=25

Seznam příloh

Příloha č. 1: Žádost o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

- zdroj : <http://www.smlouvy.com/zadost-o-podminene-propusteni-z-vykonu-trestu-odneti-svobody-829>

Příloha č. 2: Formulář k podmíněnému propuštění

- zdroj : čerpáno z probačního spisu klienta během praxe na středisku Praha

Přílohy

Příloha č.1: Žádost o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Okresní soud v .....

.....

odsouzený: ....., r.č. ....
bytem .....,
t.č. Věznice .....

Věc: Žádost o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Rozsudkem Okresního soudu v ..... jsem byl uznán vinným trestným činem .....dle § ..... trestního zákona a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání ..... roků nepodmíněně.

Do výkonu trestu odnětí svobody jsem nastoupil dne ..... a k dnešnímu dni jsem tedy již vykonal více než polovinu uloženého trestu odnětí svobody.

V průběhu výkonu trestu jsem se nedopustil disciplinárního provinění, chovám se slušně a účastním se pracovního programu.

Mám za to, že svým chováním jsem prokázal, že jsem dosáhl takového stupně nápravy, že jsem se zbavil charakterových rysů a špatných návyků, které mne vedly k dřívější trestné činnosti a mám za to, že jsem tímto svým chováním dostatečně prokázal, že lze očekávat, že v budoucnu povedu řádný život.

Vzhledem k tomu, že jsou splněny všechny podmínky dle ust. § 61 trestního zákona navrhuji,

aby soud rozhodl o mém podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

V ..... dne .....

podpis odsouzeného

Komentář

Návrh na podmíněné propuštění z trestu odnětí svobody je oprávněn podat státní zástupce, ředitel věznice, v níž se vykonává trest. Soud rozhodne buď na návrh těchto osob, žádost odsouzeného, ale i bez takového návrhu.

Návrh může podat také zájmové sdružení občanů, které nabídne převzetí záruky za dovršení nápravy.

O podmíněném propuštění rozhoduje okresní soud, v jehož obvodu se vykonává trest odnětí svobody.

Soud může odsouzeného podmíněně propustit na svobodu, jestliže odsouzený ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a může od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného.

Byl-li odsouzenému uložen trest zákazu činnosti nebo zákazu pobytu může soud podmíněně upustit po výkonu poloviny takového trestu od výkonu zbytku trestu, jestliže odsouzený prokázal, že dalšího výkonu trestu není třeba nebo jestliže přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného.

Příloha č. 2: Formulář k podmíněnému propuštění

1. Pro jaký trestný čin jste v současné době ve výkonu trestu?		
Délka trestu		
Do jakého typu věznice jste odsouzen(a)		
Podání žádosti o podmíněné propuštění je možné k datu?		
2. Byl(a) jste dříve trestán(a)?		
Podmíněně – kolikrát t.č.		
Nepodmíněně – kolikrát t.č.		
Jiné tresty – kolikrát t.č.		
Byl(a) jste někdy podmíněně propuštěn(a)?		
3. Jste v současné době znovu stíhán(a)?		
4. Bylo Vám k odnětí svobody uloženo také léčení?		
Ne		
Ano		
Ambulantní nebo ústavní forma?		
Pokud ano probíhala tato léčba už ve výkonu trestu odnětí svobody?		
5. Byly Vám uloženy další tresty, které máte vykonávat po podmíněném propuštění?		
Zákaz pobytu – místo zákazu pobytu		
Zákaz činnosti – druh zakázané činnosti		
Peněžitý trest – výše částky		
6. Žádal(a) jste v rámci současného výkonu trestu odnětí svobody již dříve o podmíněné propuštění?		
7. Označte osoby, se kterými jste byl(a) během pobytu ve vězení v kontaktu.		
Personál věznice(se kterou osobou nejbliže)?		
Jiná osoba:	Sociální pracovník mimo věznici (jméno, adresa)	

Jiná osoba	Zájmové sdružení občanů	
Jiná osoba	Někdo jiný	
8. Byl(a) jste během výkonu trestu v kontaktu s rodinou?		
Ne		
Ano	Pravidelně	
	Nepravidelně	
	Jiný druh – dopisy, návštěvy	
9. Koho z rodiny může PMS ČR kontaktovat k doplnění údajů a ohledně situace jež nastane po Vašem podmíněném propuštění?		
10. Koho z nečlenů rodiny může PMS ČR kontaktovat k doplnění údajů a ohledně situace jež nastane po Vašem podmíněném propuštění?		
11. Jaké kroky jste učinil(a) v rámci přípravy na podmíněné propuštění?		
S bydlením		
Se zaměstnáním		
S rodinou		
12. Jaké kroky jste učinil(a) v souvislosti s náhradou škody poškozenému?		
13. Jaké hlavní důvody Vás vedou k žádosti?		